

**Francisci Monacelli Eugubini J. U. D. Protonotarii
Apostolici, olim Ecclesiæ Venusinæ, ac deinde Æsinatis
Vicarii Generalis, &c. Formularium Legale Practicum Fori
Ecclesiastici**

In Quo Formulæ Expeditionum usufrequentium de his, quæ pertinent ad
Officium Judicis nobile, continentur ; Opus Episcopis, Vicariis Generalibus,
Aliisque Iurisdictionem quasi Episcopalem exercentibus: necnon
Confessariis, Parochis, Cancellariis, cæterisque in dicto Foro versantibus,
apprimè utile ...

Monacellus, Franciscus

Venetiis, 1706

Gregorii XV. Constitut. IX. De electione Conservatorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62406](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62406)

- §. 13. Mandat Constitutionem hanc inviolabiliter observari cum Decreto irritanti, & clausula sublata.
 §. 14. Derogat quibuscumque contrariis clausulis amplissimis.
 §. 15. Dat formam publicationis.
 §. 16. Mandat Ordinariis, ut Constitutionem prædictam solemniter publicari faciant.
 Datum Romæ apud Sanctum Petrum 7. Decembris 1604. Anno Pontificatus tertio decimo. Bullar. tom. 3. pag. 164.

ADNOTATIONES.

EA quæ pertinent ad validam erectionem Confraternitatum, illarumque institutum, onera, & privilegia adnotavi ad Formul. II. tit. de Edict. & ad Formul. XI. tit. de Licent. hic autem addo.
 2. Quod Officiales, seu Rectores Confraternitatum pro administratione salarii aliquid recipere non debent, sed gratis officium fideliter exercere, Gavant. in Manual. Episc. verb. Confraternitates num. 13. quem sequitur Franc. de Eccles. Cathedr. cap. 25. num. 286.
 3. Secundò, quod Jurispatronatus spectans ad Confraternitatem laicalem, dicitur laicale, nec cadit sub reservationibus Nicol. lucubr. Can. lib. 3. tit. 38. n. 1. vers. Præterea.
 4. Tertio, quod Confraternitates, & cætera loca pia tenentur contribuere pro victualibus Visitatoris, Sac. Congr. Concilii in Bojanen. 14. Decembris 1654. pro rata exceptis Hospitalibus, ut declaravit partibus auditis altera Sac. Congreg. Episcoporum in Civitatis Castellanae 28. Novembris 1687. Et non obstantibus consuetudine contraria non contribuendi, ut iterum partibus auditis declaravit Sac. Cong. Concilii in Signina 2. Augusti 1670.
 5. Quod Cappellani Confraternitatum non debent ab Episcopo sine causa amoveri reluctantibus Confratribus, ut censuit Sac. Congr. Episcop. in Forosempronien. 3. Octobris 1692.

Gregorii XV. Constit. IX.

De electione Conservatorum.

SUMMARIUM.

- 1 Conservatores Regularium non possunt erigere Tribunal.
- 2 Conservatores Societatis Jesu, & Religionis Hierosolymitanae sunt Judices.
- 3 Conservatores non possunt subdelegare seu alium substituere.
- 4 Conservatores non possunt recusantes solvere Decimas compellere.
- 5 Conservatores Regularium, si sint Presbyteri Sæculares, tam in Civilibus, quàm in Criminalibus subjiciuntur loci Ordinario.
- 6 Conservatores possunt allegari suspecti.
- 7 Conservatores non procedunt in causis injuriarum notoriarum, nisi præcedenter eis constet per probationes.
- 8 Referuntur resolutiones Congregationis Deputatae de anno 1648. circa facultates Conservatorum, & n. 10. 11. 12. 13. 14. 15. & 16.
- 9 Vicarii Generalis Episcopi, & Capituli eligi possunt in Conservatores.

GREGORIUS EPISCOPUS &c.

Sancitissimus &c.

- §. 1. **S** Revocavit, ac nullas, & invalidas decrevit omnes, & quascumque Judicum Conservatorum electiones, nominationes, seu deputationes tam in vim litterarum Conservatoriarum juxta formam in quinte no Cancellariæ descriptam, quàm in vim quorumcumque privilegiorum perpetuò, vel ad tempus nondum elapsum, Apostolica auctoritate concessorum, seu aliàs quocumque jure, vel titulo hactenus factas pro quibuscumque Conventibus, Capitulis, Militiis, etiam Sancti Joannis Hierosolymitani, Congregationibus, Collegiis, Ordinibus, Monasteriis, Hospitalibus, aut aliis quibusvis piis tam Sæcularibus, quàm cujusvis Ordinis, etiam Mendicantium, seu Instituti, vel Societatis Regularibus, locis quantumvis exemptis, etiam de necessitate experimentis, seu illorum personis cujusvis qualitatis, seu conditionis existant.
- §. 2. In futurum verò Sanctitas Sua hac generali, & perpetuò valitura Constitutione statuit, & decrevit, ut Judices Conservatores hujusmodi, sive principales, sive subrogati, eligi, nominari, aut deputari non possint, nisi non solum habeant qualitates requisitas, & descriptas in Constitutione simil. record. Bonifacii Papæ VIII. etiam Prædecessoris sui, quæ incipit *Statutum*; itaut vel Dignitate Ecclesiastica præditi, vel personatum obtinentes, vel Ecclesiarum Cathedralium Canonici existant: Sed etiam in Conciliis Provincialibus, aut Diocesanis, juxta Decretum Concilii prædicti, Judices electi, seu designati sint.
- §. 3. Quodque deinceps litteræ Conservatoriæ per Sedem Apostolicam concedendæ suprascriptis tantum dirigantur, & si quæ litteræ aliter expedientur, illæ, ac deputationes hujusmodi, omniaque exinde sequenda nullius sint roboris, vel momenti.
- §. 4. Et nihilominus, qui fecus, quàm juxta formam superius præscriptam, Conservatores hujusmodi cum effectu eligere, nominare, seu deputare, aut electis, nominatis, seu deputatis uti ausi fuerint, Regulares quidem voce activa, & passiva sint ipso jure privati, adeout habilitationem à nemine, præterquam a Romano Pontifice consequi valeant; reliqui verò aliis pœnis arbitrio Sanctitatis Suae coerceantur, & prædictorum omnium Conventus, Monasteria, ac loca hujusmodi, eorumque personæ, ac bona careant Conservatore ad annum, itaut illorum Cause, interea coram locorum Ordinariis dumtaxat cognosci, ac diffiniri debeant.
- §. 5. Cæterum, ut latius pateat Conservatorum hujusmodi deligendorum facultas, Sanctitas sua admonitos voluit omnes locorum Ordinarios, ut in Synodis Provincialibus, aut Diocesanis quamplures personas ex habentibus qualitates in prædicta Constitutione ejusdem Bonifacii Prædecessoris contentas, & alioquin ad id aptas designari procurent, & si aliquem interim ex designatis morti contigerit, substituatur Ordinarius loci cum consilio Capituli alium in ejus locum, usque ad futuram Provinciale, aut Diocesanam Synodum.
- §. 6. Insuper Sanctitas Sua in hærendo hac in parte Decreto similis recordationis Gregorii Papæ XIII. etiam Prædecessoris sui, statuit, & ordinavit, ut Regulares, ac personæ hujusmodi in Italia infra duos, extrâ Italiam verò infra:

infra sex menses à die publicationis in Urbe præsentis Constitutionis inchoandos debeant sibi eligere, seu assumere Conservatores juxta formam superius propositam.

- §. 7. Ejusque electionis, seu assumptionis documentum infra tempus hujusmodi penes Acta Curie Ordinariorum exhibere, & dimittere teneantur, alioquin eo termino elapso, quamdiu Conservatores secundum formam præsentis Constitutionis non elegerint, coram eisdem Ordinariis conveniantur.
- §. 8. Quodque Conservatores hujusmodi semel legitimè deputati, nisi ex legitima causa à Sede Apostolica, aut locorum Ordinariis, prout iisdem Regularibus, & aliis supradictis libuerit, approbanda, durante quinquennio à die deputationis, amoveri, aut mutari nullatenus possint, aut valeant.
- §. 9. Ad hæc statuit Sanctitas Sua, ut coram ipsis Conservatoribus Regulares, ac personæ suprascriptæ conveniri quidem, aut trahi debeant, sed alios convenire, aut trahere non possint, itaut memorati Conservatores in causis, in quibus Regulares, & alii actores fuerint, nullam prorsus jurisdictionem habeant, sed iis tantum, in quibus rei extiterint, neque extra Civitates, seu Dioceses, in quibus fuerint deputati, contra quoscumque procedere præsumant.
- §. 10. Si qua verò inter Judices Conservatores hujusmodi, & locorum Ordinarios controversia super competentia jurisdictionis orta fuerit, nequaquam in causa procedatur, donec per Arbitros in forma juris electos super jurisdictionis competentia fuerit judicatum.
- §. 11. Quod si qui Conservatores sive in hac parte, sive aliàs quomodolibet suos limites excesserint, per annum ab officio Conservatoris hujusmodi suspensi sint, & pars, quæ hoc fieri procuraverit, sententiam excommunicationis incurrat juxta formam alterius Constitutionis ejusdem Bonifacii Prædecessoris, quæ incipit: *Hac Constitutione*; quam Sanctitas in omnibus, quæ præsentis Constitutionis non adversantur, innovavit, & innovat.
- §. 12. Per hoc tamen non intendit Sanctitas Sua prohibere, quominus Regulares, & alii supradicti in casibus à jure permissis petant Judicem non suspectum à Principibus, seu Magistratibus sæcularibus; dum tamen hæc tria copulativè concurrant: Videlicet, ut Regulares, & alii sint actores, non autem rei; utque agant contra Laicum, non autem contra Ecclesiasticum, vel aliàs à jurisdictione sæculari exemptum; atque ut causa, in qua Judex deputatur, fuerit prophana, non autem Ecclesiastica, & in ea juxta Sacrorum Canonum dispositionem, Laicus, ut præfertur, eligendus, Judex competens existat.
- §. 13. Observantiam præmissorum præcipit cum Decreto irritanti.
- §. 14. Contrariis quibuscumque plenissimè derogat, (*& sequitur publicatio.*)
- Datum Romæ 20. Septembris 1621. Pontificatus nostri anno primo, *Bullar.*
tom. 4. pag. 80.

Sequitur Dubium super dicta Constitutione exortum cum sua declaratione.

IN Constitutione de Conservatoribus edita san. mem. Gregor. XV. ex sententia Sacr. Congr. Concilii inter cætera statutum est, ut coram Conservatori-
bus

bus Regulares conveniri quidem, aut trahi debeant, sed alios convenire, aut trahere non possint, itaut memorati Conservatores in causis, in quibus Regulares, & alii actores fuerint, nullam prorsus jurisdictionem habeant, sed in iis tantum, in quibus rei extiterint.

Dubitatur nunc: An per hæc verba sublata sit facultas, quam habent Conservatores defendendi Regulares, & alios à manifestis injuriis, & violentiis, quæ illis de facto inferuntur, dum à suis possessionibus dejiciuntur, & propriis bonis uti, ac frui impediuntur.

Sacra Congreg. Card. Concilii Trid. Interpretum censuit ejusmodi verbis minime sublata fuisse facultatem, quam habent Conservatores defendendi Regulares à manifestis injuriis, ac violentiis; dummodò observent formam præscriptam in Constitutionibus Innocentii IV. & Bonifacii VIII. relatis in c. 1. & final. de offic. deleg. in 6.

G. Card. de Torres.

Prosper Fagnanus Sac. Congreg. Secretarius.

ADNOTATIONES.

1. Conservatores deputati ad formam hujus Constitutionis, Tribunal tenere, seu erigere non possunt, quia eorum potestas vertatur circa extrajudicialia, & ut compeſcant volentes opprimere privilegiatos; possunt tamen Notarios quoties his opus habent assumere sibi bene viſos, Card. de Luc. de jurisd. discurs. 4. nu. 14. ubi post nu. 2. refert Decretum Sac. Congreg. Concilii emanatum in una Faventina 17. Decemb. 1667.
2. Conservatores tamen Religionis Societatis Jesu, & Hierosolymitanæ, quæ habent Indulta ampliora, nec revocata, nisi in ea parte, & causis, in quibus sunt Actores, dicuntur Judices, quia habent facultates cognoscendi omnes causas, in quibus hujusmodi Regulares sunt rei, ut firmat de Luc. de Regular. disc. 51. n. 1. 2. & 15. & disc. 52. n. 11. & de jurisd. disc. 49. n. 7.
3. Conservatores Regularium subdelegare, seu alium substituere non possunt, ut dicit idem Cardin. de Luc. de Regular. disc. 1. num. 33. vers. hujusmodi, Nicol. Lucubr. Can. lib. 1. tit. 29. nu. 13. except. 3. nisi in litteris per Papam id expressè eis concedatur, Tondut. de prævent. part. 2. cap. 59. num. 23.
4. Conservatores non possunt recusantes solvere Decimas compellere, quia in his, quæ judicialem discussionem, & in-

daginem requirunt, non possunt se ingerere, sed coram Ordinario Debitores conveniendi sunt; cum hic non agatur de manifesta injuria, & violentia, ad quas restringitur eorum delegatio, Nicol. ibid. except. 107.

5. Conservatores quando sunt Presbyteri sæculares, tam in Civilibus, quam in Criminalibus, seu mixtis subjiſciuntur loci Ordinario, ut absolute respondit Sac. Congreg. Concilii in Faventina 17. Decembris 1667. ad quartum apud Card. de Luc. de jurisd. disc. 4. num. 2.

6. Conservatores licet procedant solum in causis notoriis injuriarum, adhuc allegari possunt suspecti, & recusari, ut firmat Barboſ. de Offic. & Potest. Episc. alleg. 106. num. 32. nisi notorium esset permanens, Pasqualig. ad Lauret. de Franchi. controver. par. 1. nu. 851. ubi quod ubi casus contingat eligendi sunt Arbitri, qui judicent de causis suspensionis, Concil. Trid. sess. 14. cap. 5. de Reform.

7. Conservatores in forma communi constituti non possunt procedere, neque in causis injuriarum notiarum, nisi in primis saltem summarie ipsis constet de ista qualitate fundante eorum jurisdictionem, per probationes etiam per ipsosmet receptas, Tusch. litt. C. conclus. 760. nu. 3. & 4. quem falso in alio loco citat Tondut. de prævent. par. 1. cap. 59. nu. 8. vers. Verissimum.

8. Præ-

3. Præterea quia de hac Conservatorum materia prodierunt nonnullæ declarationes Congregationis specialiter deputate ab Innocentio X. de anno 1648. inter Episcopum Angelopolitanum, & PP. Societatis Jesu, quas refert per extensum Tondut. de prævent. part. 3. cap. 3. hic eas addere ad ornatum non piguit, in qua causa ex parte Episcopi querebatur.

9. PRIMO. An in casu quo Episcopus præcipiat Decreta aliqua Concilii Tridentini à Regularibus observari, & executioni demandari, Regulares quicumque etiam Societatis Jesu, sub prætextu, quod hujusmodi præcepta infringant sua privilegia, possint eligere Conservatores; Congregatio respondit, si Episcopus præcipiat Regularibus etiam Societatis Jesu, ut Decreta aliqua Concilii Tridentini observent, ac exequantur, illis casibus, in quibus per ipsum Concilium, vel Constitutiones Apostolicas, Regulares exempti subjiciuntur jurisdictioni, & correctioni Episcopi, minimè licere ipsis Regularibus ob eam causam Conservatores eligere.

10. SECUNDO. An quando Ordinarius procedit juris ordine servato adversus Regulares prædictos, in casibus, in quibus per Concil. vel Constitutiones Apostolicas ipsi subjiciuntur, possint Conservatores Judices assignare? Ut ad proximum non posse.

11. QUINTO. Utrum Constitutio fel. rec. Gregor. XV. circa Conservatores Regularium publicata anno 1621. cum declarationibus Em. Sac. Congr. Concil. Trident. Interpretum desuper editis, eque afficiat, & comprehendat Religiosos Soc. Jesu, ac reliquos Regulares, ita ut omnia alia prædictæ Societatis privilegia fuerint reducta ad terminos dictæ Constitutionis &c. Respondit, hujusmodi Constitutionem cum declarationibus, ut præceditur, editis, æquè afficere Religiosos Soc. Jesu, atque aliorum Ordinum, & Conservatores ad illius præscriptum esse eligendos, non obstantibus quibusvis privilegiis, quibusque omnia sunt reducta ad terminos ipsius Constitutionis.

12. SEXTO. An Regulares prædicti gravati ere alieno, vel ad ratiocinia, vel Testamentorum Executores,

possint conveniri coram Ordinario, si Conservatores non nominaverint intra tempus habile ab Ordinario præscriptum Respondit, Regulares in causis præfatis coram Ordinario loci esse conveniendos, si ad præscriptum Constitutionis san. mem. Gregorii XV. Conservatores non elegerint ipsumque electionis documentum intra præscriptum tempus in actis Curie ipsius Ordinarii non exhibuerint.

13. DECIMOTERTIO. An Conservatores nominati, & electi à Regularibus prædictis ante exercitium suæ jurisdictionis, teneantur electionis authenticum documentum exhibere coram Ordinario sub pœna nullitatis actuum? Respondit, Utrique teneri.

Ex parte autem Religiosorum Soc. Jesu inter alia plura, (quo ad Conservatores) proponebatur.

14. SEPTIMO. An facultas eligendi Conservatores concessa Societati à Gregorio XIII. suffragetur in illis locis, in quibus non adsunt Judices Synodales. Respondit, Ubi non adsunt Judices Synodales, privilegium Gregorii XIII. quo ad hoc ut Societas non teneatur ea illis eligere Conservatores, dummodo tamen in reliquis servetur forma Constitutionis Gregor. XV. hac de re editæ.

15. OCTAVO. An Conservatores Societatis, Vicarios generales Episcoporum auctoritate Apostolica, per sententias, censuras, & pœnas Ecclesiasticas compellere possint virtute Bullæ Gregorii XII. &c. Respondit, Posse à manifestis injuriis, & violentiis eos compescere etiam censuris, & pœnis Ecclesiasticis. Datum Romæ 16. Aprilis 1648.

16. Hæc ibi de Conservatoribus; cætera enim dubia in dicta Causa proposita, ac resoluta, tamquam ad rem nostram non pertinentia, consultò ommissa sunt: omnia tamen in forma specifica per Innoc. X. approbata fuere, ut ibi Tondut. testatur, productione Brevis.

17. Episcopi, eorumque Vicarii possunt eligi in Conservatores Regularium: sicuti & Abbates Ordinis Regularium, qui in Synodis fuerunt Judices designati Barbof. in Summ. decis. Apostolic. collect. 216. num. 14. & 15. Nicol. Lucubr. can. lib. 1. tit. 29. num. 11. Et quod possit eligi

etiam

etiam Vicarius Capituli Sede vacante, tenet Ricc. var. res. tom. 2. resol. 349. num. 3. aliaque plura videas apud Gavant. Manual. Episc. verb. Conservator.

Gregorii XV. Constit. XVIII.

De exemptorum privilegiis, & subiectione.

SUMMARIUM.

- 1 Regulares tenentur in eorum Ecclesiis retinere Lampadem collucentem an-

te Altare Sacramenti, nec suppletur per Lampadem, quæ retinetur in Choro, & n. 2.

3 Regulares coguntur ab Episcopo ad exequendam Testatoris voluntatem, etiam si Testator prohiberet rationem ab eis exigi.

4 Et quamvis Testator disponeret per verba facultativa, seu deprecativa.

GREGORIUS EPISCOPUS &c.

Inscrutabili &c.

- §. 1. **I** Sanè Tridentinæ Synodi Decretis providè cautum est nullum Presbyterum etiam Regularem posse Confessiones sæcularium, etiam Sacerdotum audire, nec ad id idoneum reputari, nisi aut Parochiale beneficium habeat, aut ab Episcopis per examen, si illis videbitur esse necessarium, aut aliàs idoneus judicetur, & approbationem, quæ gratis detur, obtineat.
- §. 2. Nec non ut in Monasteriis, seu Domibus virorum, seu mulierum, quibus imminet animarum cura personarum sæcularium præter eas, quæ sunt de illorum Monasteriorum, seu locorum familia, personæ, tam Regulares, quàm sæculares ejusmodi Curam exercentes subsint immediatè in his, quæ ad dictam Curam, & Sacramentorum administrationem pertinent, jurisdictioni, visitationi, & correctioni Episcopi, in cuius Diocesi sunt sita. Itemque, ut Episcopi universi sub obtestatione Divini iudicii, & interminatione maledictionis æternæ in omnibus Monasteriis sibi subiectis ordinaria, in aliis verò Sedis Apostolicæ auctoritate Clausuram Sanctimonialium ubi violata fuerit diligenter restituatur, & ubi inviolata est conservari maximè procurent; inobedientes, atque Contradictores per Censuras Ecclesiasticas, aliasque pœnas, quacunque appellatione postposita compescerent.
- §. 3. Atque ut Regulares in Ecclesiis suorum Ordinum prædicare volentes, se coram Episcopis præsentare, & ab eis benedictionem petere teneantur; in Ecclesiis verò quæ suorum Ordinum non sunt, nullo modo prædicare possint sine Episcopi licentia: contradicente autem Episcopo nulli, etiam in suorum Ordinum Ecclesiis, prædicare præsumant.
- §. 4. Verùm quia experientia compertum est, Ecclesiastici regiminis rationem postulare, ut decretis ejusmodi aliquid adjungatur: matura deliberatione nostra, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, hac generali, ac perpetuò valitura constitutione decernimus, statuimus, & declaramus, ut deinceps tam Regulares, quàm sæculares, quomodolibet exempti, sive animarum curam personarum sæcularium Monasteriis, seu Domibus Regularibus, sive sæcularibus incumbentem exercent, sive aliàs Ecclesiastica Sacramen-